

СЕКЦІЯ 2 РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МУНІЦИПАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ

Олена ДУДКІНА
*Тернопільський національний
економічний університет*

ДО ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МУНІЦИПАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ

Стан і перспективи економічного та соціального розвитку муніципального утворення обумовлюється його наявним соціально-економічним потенціалом і можливостями його використання. Якісна всебічна оцінка ресурсного потенціалу муніципального утворення забезпечує органи управління достовірною інформаційно-аналітичною базою щодо наявності всіх видів ресурсів (природних, економічних, трудових, організаційних, інформаційних, інфраструктурних, інноваційних тощо), тобто ресурсної бази, якою володіє муніципальне утворення, і яка використовується для задоволення запитів та потреб територіальної громади.

Лише оперуючи повною інформацією про наявний ресурсний потенціал, чинники та можливості його залучення і використання, органи місцевого самоврядування спроможні приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо забезпечення комплексного збалансованого соціально-економічного розвитку муніципального утворення; щодо застосування спеціальних інструментів муніципального менеджменту (зокрема стратегічного планування, програмування, моніторингу, регіонального аналізу, локального маркетингу).

Системна оцінка ресурсного потенціалу муніципального утворення розглядається як вихідний елемент практично усіх організаційно-економічних інструментів муніципального управління.

стратегічного та ситуаційного менеджменту, проектного та інвестиційного менеджменту, антикризового управління, кадрового менеджменту та ін.

Слід зазначити, що в Концепції державної регіональної політики України, основних засадах адміністративно-територіальної реформи України удосконалення нормативно-методичного забезпечення управлінської діяльності визначається одним із найважливіших завдань, поряд з удосконаленням організаційно-економічних, функціональних, інформаційно-аналітичних механізмів управління розвитком адміністративно-територіальних утворень.

З огляду на це, удосконалення методичного забезпечення процесів дослідження, аналізу та оцінки ресурсного потенціалу муніципального утворення є актуальним і своєчасним.

Аналіз сучасної науково-монографічної літератури свідчить про значну увагу до питань вивчення соціально-економічного потенціалу муніципальних утворень. Так, проблеми методологічного, інформаційно-організаційного забезпечення дослідження ресурсного потенціалу малих міст і сільських поселень висвітлені в працях А. Мельник, О. Панухник, Г. Монастирського [1, 2]. Сутність оцінки ресурсного потенціалу муніципальних утворень як основного джерела інформації для реалізації завдань органів місцевого самоврядування розглядаються в дослідженнях В. Кравченка, М. Пітцика, І. Салія [3]. Функції аналізу ресурсного потенціалу адміністративно-територіальних одиниць відображені в наукових розвідках М. Долішнього [4] та ін.

Проте окремі аспекти методичного та організаційного забезпечення оцінки соціально-економічного потенціалу муніципальних утворень, зокрема в контексті підвищення їх конкурентоздатності та формування «позитивного іміджу» органів місцевого самоврядування, ще недостатньо відпрацьовані в науковій літературі.

У діючій практиці регіонального та муніципального управління розроблена і використовується достатньо потужна нормативно-методична база зокрема щодо: оцінки результатів діяльності органів управління територіями [5]; комплексної оцінки результатів економічного і соціального розвитку регіонів [6]; комплексної оцінки

інвестиційного рейтингу адміністративно-територіальних утворень [7].

У той же час, нормативно-методичне забезпечення оцінки ресурсної бази розвитку муніципального утворення як інформаційно-аналітичної основи розробки всіх програмно-планових документів, обґрунтування пріоритетів, механізмів та інструментів муніципального менеджменту ще недостатньо відпрацьоване. Таким чином, постає потреба в розробці та удосконаленні відповідного методичного забезпечення оцінки ресурсного потенціалу муніципальних утворень (за всіма складовими соціально-економічного потенціалу) як початкового етапу виконання функцій муніципального менеджменту.

Соціально-економічний потенціал муніципального утворення визначається нами як сукупна здатність економіки конкретного муніципального утворення, його галузей і сфер господарювання здійснювати соціально-економічну діяльність, задовольняти запити населення, суспільні потреби, забезпечувати розвиток виробництва і споживання за умов сталого екологічного розвитку.

Соціально-економічний потенціал (СЕП) муніципального утворення доцільно розглядати як соціально-економічну категорію. Зокрема:

- як економічна категорія – СЕП муніципального утворення характеризується певною вартістю і споживчою вартістю (відповідно аналіз СЕП повинен ґрунтуватись на використанні вартісної оцінки його елементів);

- як соціальна категорія – СЕП муніципального утворення визначається системою суспільно-політичних та соціально-економічних відносин між учасниками відтворювальних процесів на території муніципальних утворень стосовно використання всіх видів ресурсів (відповідно, тут актуалізуються проблеми використання власності територіальних громад тощо).

Використання вказаного підходу дозволить здійснювати системну оцінку всіх елементів соціально-економічного потенціалу муніципальних утворень на основі використання арсеналу спеціальних економіко-аналітичних прийомів та методів, а також розрахунку вартісних, натуральних, інтегральних показників та індексів.

На основі вивчення та аналізу сучасної нормативно-інструктивної бази, новітніх наукових розробок у сфері регіонального та муніципального управління можемо запропонувати наступні

напрями удосконалення методичного забезпечення оцінки ресурсного потенціалу муніципального утворення щодо: використання інноваційних підходів до організації аналізу соціально-економічного потенціалу муніципального утворення; удосконалення безпосереднього методичного інструментарію оцінки ресурсного потенціалу.

В контексті організаційного аспекту методичного забезпечення оцінки ресурсного потенціалу муніципальних утворень слід забезпечити розробку єдиних методичних підходів до формування «Паспортів населених пунктів», стандартизувати, уніфікувати їх структуру та основні аналітично-розрахункові форми (таблиці), щоби повністю врахувати всі елементи соціально-економічного потенціалу і мати аналітичну базу для порівняння ресурсного потенціалу населених пунктів різних типів.

Підвищенню економічної обґрунтованості прийняття управлінських рішень органів місцевого самоврядування щодо вироблення пріоритетів розвитку муніципальних утворень, застосування арсеналу інструментів муніципального менеджменту сприятиме забезпечення взаємоузгодженості структури «Паспортів населених пунктів» з показниками, що обліковують органами регіональної статистики. Вказаний напрям удосконалення процедури оцінки ресурсного потенціалу муніципальних утворень кореспондується із завданнями реалізації Держаної програми реформування національної статистики.

Формування ефективної системи оцінки соціально-економічного потенціалу муніципальних утворень можливе, на нашу думку, на основі запровадження комплексної моделі моніторингу ресурсного забезпечення муніципального управління на основі використання інноваційних інформаційних технологій та мереж, економіко-математичних методів і моделей, а також методів регіонального аналізу, локального маркетингу, соціально-економічного прогнозування тощо.

В контексті удосконалення безпосереднього методичного інструментарію оцінки ресурсного потенціалу муніципальних утворень систему чинників для розрахунку інтегрального індексу ресурсного потенціалу муніципального утворення доцільно доповнити групою показників інноваційного потенціалу (в той час, як згідно з діючою методикою використовують 5 груп показників: економічного розвитку, ринкової інфраструктури, фінансового стану, використання

людських ресурсів, розвитку підприємництва та активності місцевої влади). Розрахунок вказаної групи показників дасть змогу враховувати можливості формування і використання відповідного інноваційного середовища в муніципальному утворенні.

Методика оцінки ресурсного потенціалу муніципального утворення повинна, на нашу думку, також включати параметри економіко-географічного положення та рівня природо-господарського використання території населеного пункту, що дасть змогу забезпечити раціональне територіальне розташування об'єктів господарського комплексу муніципального утворення, врахувати конкурентні переваги муніципального утворення, оптимальне використання всіх складових його соціально-економічного потенціалу.

Література

1. *Організаційно-економічний механізм розвитку регіону: трансформаційні процеси та їх інституційне забезпечення: Монографія / За ред. А. Ф. Мельник. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 608 с.*
2. *Мельник А. Ф., Монастирський Г. Л., Дудкіна О. П. Муніципальний менеджмент: Навч. посібник / За ред. А. Ф. Мельник. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 416 с.*
3. *Кравченко В. В., Пітцик М. В., Салій І. М. Основи муніципального менеджменту: Навч. посібник. – К.: Атіка - Н, 2003. – 304 с.*
4. *Регіональна політика та механізми її реалізації / За ред. М. І. Долішнього. – К.: Наукова думка, 2003. – 504 с.*
5. *Методика оцінювання роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо залучення інвестицій, здійснення заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату у відповідних галузях економіки та в розрізі регіонів / Наказ Мінекономіки України № 115 від 25. 03. 2004 р.*
6. *Методика визначення комплексної оцінки результатів соціально-економічного розвитку регіонів / Постанова Кабінету міністрів України від 04. 02. 2004 р.*
7. *Методика розрахунку інвестиційного рейтингу регіонів / Постанова Кабінету міністрів України від 25. 03. 2004 р.*